

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับสินบน

การจัดซื้อจัดจ้าง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

งานทะเบียนสิทธิบัตรและพัสตดู กองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลศรีบุญเรือง
อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีบุญเรือง

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในการจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีการทุจริตหรือปัญหาที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานประจำซึ่งไม่ไช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใดวัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

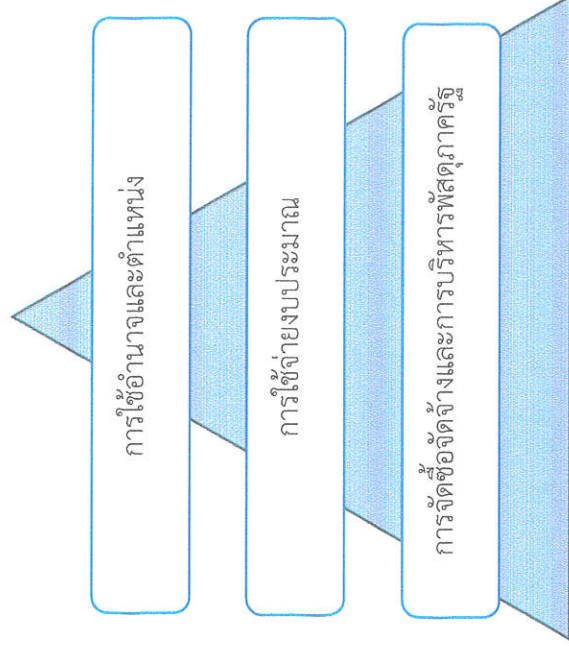
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และRationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต(Fraud Triangle)

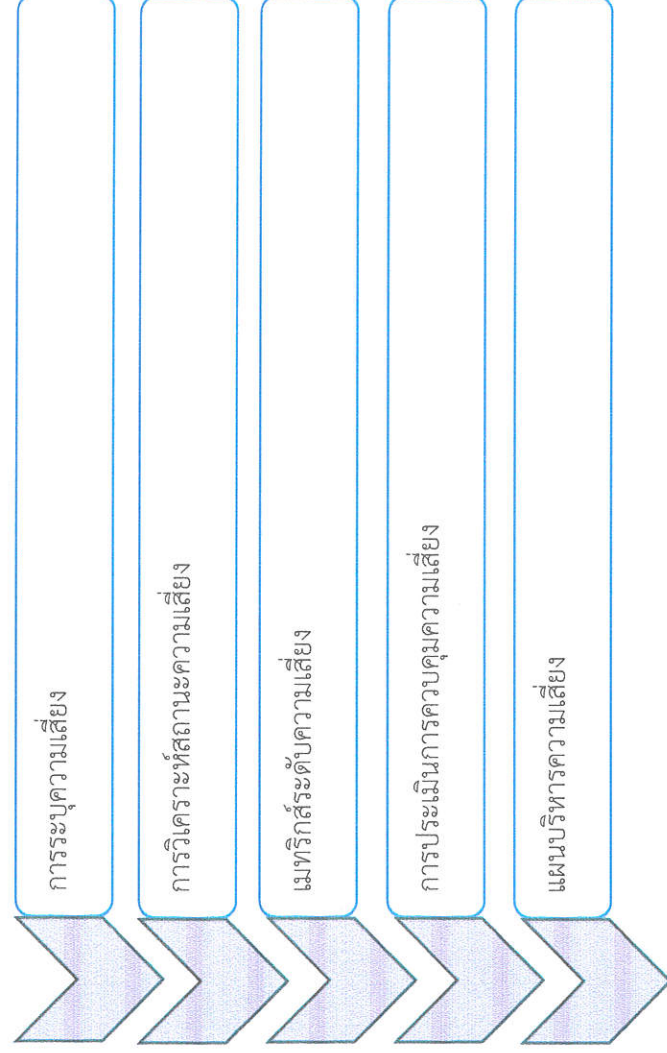
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
2. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณ
3. ความเสี่ยงการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ดำเนินการโดยการนำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางหรือเกณฑ์ การปฏิบัติงานของกระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยในการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงการทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องอื่นๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เป็นภัยด้านความมั่นคง อาชญากรรม และความรุนแรงอื่น ๆ
๔	สูง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน และประชาชนไม่ได้รับความสะดวก
๓	ปานกลาง	เสียหายต่อภาพลักษณ์ของหน่วยงาน
๒	น้อย	-
๑	น้อยมาก	-

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) แสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณา จากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับของความเสียหาย (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสียหาย	ช่วงคะแนน
๑	ความเสียหายระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
๒	ความเสียหายระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
๓	ความเสียหายระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
๔	ความเสียหายระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสียหายจากโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสียหายที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

ระดับความเสียหาย = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ

(Likelihood x Impact)

ซึ่งจัดแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสียหาย	คะแนนระดับความเสียหาย	มาตรการกำหนด	การแสดงสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	๑๕ - ๒๕ คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	๙ - ๑๔ คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	๔ - ๘ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยงแต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	๑ - ๓ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเลี้ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)					
๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕	
๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐	
๓	๖	๙	๑๒	๑๕	
๒	๔	๖	๘	๑๐	
๑	๒	๓	๔	๕	
	๑	๒	๓	๔	๕

โอกาสที่จะเกิดความเลี้ยหาย (Likelihood)

- สถานะสีแดง : ความเลี้ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเลี้ยงทันที
- สถานะสีส้ม : ความเลี้ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเลี้ยง
- สถานะสีเหลือง : ความเลี้ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการพบทวนความเลี้ยงเพียงพองมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว : ความเลี้ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเลี้ยง

ความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบน

ประเด็นความเสี่ยง ในประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับกรับ สินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการในการบริหาร จัดการความเสี่ยง	หมายเหตุ
การใช้อำนาจและ ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ของรัฐจัดทำเอกสาร เบิกจ่ายไม่ครบถ้วนหรือ เอกสารมีข้อความที่บกพร่อง	ความเสี่ยงระดับ น้อยมาก	- ชี้แจงและแจ้งเรื่องให้เกิด ความรู้ความเข้าใจและสร้าง ความตระหนักในการเป็น ข้าราชการที่ดี - ตรวจสอบ กำกับ ดูแล ให้ปฏิบัติตามระเบียบการ เบิกจ่ายการเงินการคลังอย่าง เคร่งครัด	
การใช้จ่าย งบประมาณ	การเบิกจ่ายเงินในการ ซ่อมแซมพัสดุครุภัณฑ์มีความ ซ้ำซ้อนในการเบิกจ่าย	ความเสี่ยงระดับ ปานกลาง ยอมรับ ความเสี่ยง แต่มี มาตรการควบคุม ความเสี่ยง	- กำกับการใช้พัสดุครุภัณฑ์ ให้มีความระมัดระวังในการใช้ งาน - จัดทำแผนการซ่อมบำรุง พัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อให้มีความ พร้อมในการใช้งาน	
การจัดซื้อจัดจ้างและ การบริหารพัสดุ ภาครัฐ	เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการ จัดทำร่างขอบเขตงานที่มี จุดประสงค์เพื่อประโยชน์ต่อ ตนเอง และพวกพ้อง แต่ องค์การเสียประโยชน์ เช่น การถือสเปค การกำหนด คุณสมบัติของผู้เสนอราคา หรือการกำหนดคุณลักษณะที่ ทำให้ต้องใช้งบประมาณเกิน ความจำเป็น แต่ลดคุณภาพ วัสดุ คุณภาพงาน	ความเสี่ยงระดับ ปานกลาง ยอมรับ ความเสี่ยง แต่มี มาตรการควบคุม ความเสี่ยง	- แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะกรรมการในการ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง จาก บุคคลอื่น หรือกลุ่มอื่นที่มี ความรู้ ความสามารถ - กำกับดูแลให้บุคลากร ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนว ทางการจัดซื้อจัดจ้าง - แจ้งเวียนหนังสือสั่งการที่ เกี่ยวข้องเพื่อถือปฏิบัติต่อไป	
	เจ้าหน้าที่ที่เป็นคณะกรรมการ ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง มีการรับเงิน หรือประโยชน์ จากผู้รับจ้างและจูงใจไม่ ปฏิบัติตามระเบียบที่ถูกต้อง	ความเสี่ยงระดับ ปานกลาง ยอมรับ ความเสี่ยง แต่มี มาตรการควบคุม ความเสี่ยง	- แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะกรรมการในการ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง จาก บุคคลอื่น หรือกลุ่มอื่นที่มี ความรู้ ความสามารถ - กำกับดูแลให้บุคลากร ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนว ทางการจัดซื้อจัดจ้าง	

